

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám ára 8 kr.

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ISSEKUTZ JÁNOS.

Főmunkatárs: PUBLIK ERNŐ.

Kiadó: Papp György.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Püsp. Lyc. nyomda.

Hirdetések díjszabály szerint.

Gyulafehérvárt, 1893 február 2.

Városok haladása mindig azok anyagi erejétől van feltételezve.

Vannak olyak, melyek minden anyagi áldozat mellett elszigeteltségük, természeti fékvésük miatt, képtelenek haladni, — találhatók olyak is kik dus jövedelmeiket kényök kedvök szerint pazarolják a nélkül, hogy egyetlen lépést haladnának, — de legnagyobb részben majdnem kivétel nélkül az állami pártfogásra vannak utalva.

Város, melyben a nyilvános és középületek fel nem találhatók bármily erőfeszítés mellett sem haladhat oly gyorsan, mint azon város, mely különösen protectioiban részesül.

A januar 31-én megtartott városi közgyűlés, — melyen ugyan a város egyetlen javadalma sem volt haszonbérbe kiadó és így kevésbé látogatott volt, az előterjesztett polgármesteri jelentésből meggyőződhetett arról, hogy a múlt tíz év semmi egyébre, mint a viszonyok és anyagi kérdések rendezésére fordított.

Ez pedig ha némi haladást mutat és a vagyonosodás terén, még sem elég arra, hogy ott megállni lehessen, de más felől az eddig elért vagyoni előny igen kevés arra, miként a szükségletek beszerzésére, beállítására nagyobb tőke befektetés eszközöltessék.

Szóval ki van mutatva az, hogy a háztartást fedezni tudjuk, de hogy nagyobb beruházásokat eszközöljünk, arra tőkének nincs, jövedelmünk nem létezik, — pedig csak, hogy némi jelét adjuk a további haladásnak, oly alapot

kell teremtenünk, melyből a legszükségesebbek fedezhetők legyenek.

Legszükségesebbek mindenképp előtt a jó ivóviz, és jó világítás berendezése.

Mindkettőre vonatkozólag a jelentés tüzetes tárgyalást kér, — és kifejti azt, hogy ezeket másképpen mint kölcsön felvétele által megteremteni nem lehet.

Féltünk ettől, nem akarunk belebocsátkozni, minden egyes közgyűlésen szűkmarkuan az eddigi 10% pótdot vetjük szemére mindenkinek siralmasan emlegetjük e krajezárokat akkor a midőn arra valóban szükségünk van, hivatkozunk a szegény népre, kiknek ugy sem hivatásuk sem kötelességük fizetni, mert azok részére többnyire engedményeket szoktunk tenni.

Hivatkozunk e népre azért, hogy annál nagyobb hatást eszközöljünk. — Mintha bizony e hivatkozás által a haladást meggátolhatnók. Szűkölködünk ott a hol nem lehet, nem szabad bekötött szemmel maradnunk, tennünk kell önmagunkért és a jövő nemzedékért.

Ha tehát eszelekvésünk a jövőre is kiható, miért ne lehetne a jelentés azon ágát, mely tisztán kimutatja, hogy csakis költsön felvétellel lehet ez irányban eszelekedni, teljesíteni.

Nagyon helyesen tette a közgyűlés tehát azt, hogy az ily nemű vélekedések ellenére az évi jelentésben foglaltakat egy bizottságnak kiadni határozta.

E bizottság be fogja látni azt, hogy szükség feletti munkát nem teljesít — akkor a midőn a javaslatokat tárgyalás alá veszi, és a

midőn a közgyűlésnek positiv javaslatokat tesz.

Előre láthatólag e bizottság munkálkodásában oda fog törekedni, hogy a város anyagi erejének megfeszítése nélkül mind ama szükségleteket megteremthesse, melyek a további haladásra szükségésnek mutatkoznak.

Adja Isten, hogy reményünkben ne csalatkozunk.

Városi közgyűlés.

Folyó év Január hó 31 én tartotta a képviselő testület első rendes ülését. —

Elnöklő polgármester a gyűlés megnyitása-kor bejelenti Dr. Reiner Zsigmond városi nyugalmazott főorvos elhalálozását, — a közgyűlés részvétellel veszi tudomásul a bejelentést. Az évi jelentés megtétele után Patitia Rubin indítványozza, hogy ennek tárgyalása egy más gyűlésre halasztassék, mert oly rövid idő alatt mint a jelenben a meynyi a képviseleti tagok rendelkezésére állott, a jelentés nem volt áttanulmányozható, — mely indítvány alapján, az évi jelentés vélemény adás végett az illetőszakbizottságnak kiadatni határoztatott.

Az egyes alapok számadásai észrevétlenül elfogadtatnak, csupán egy kérdés zavarta a közgyűlés egyhanguságát és ez a drágasági pótlék megszavazása körül fordult elő. —

Soha sem részesültek a mészárosok ily heves szónoklatban, sohasem voltak ennyire feldicsérve a murek is petrezselyem stb, árulók mint ez alkalommal, kiket Patitia a délutáni órákban nála megszokott ékes szólással támadott, a vé-

TÁRCZA

„Az élet komédiái”.

A nagymama -- 150 kötet könyv, két tarka czicza s egy távcső, mely mindössze egy angol mértőföldig mutat, — képezte reá nézve az egész világot.

A mamáját nem is üsmerte, mert az még mint pólyás csecsemőt hagyta itt őt, — az apja azok közé tartozott, kikre azt mondja a világ, hogy „bizonytalan.” Volt még egy bátyja, akia „Theatro anatomico”-ban van alkalmazva. — Ez első bátyja halva született óriási nagy koponyájával s ott mosolyog egy spiritusos üvegben a márvány lapon; ő volt anyjának első gyermeke, és a tudomány a legnagyobb esufot üzte belőle.

A leánykának Matild volt a neve. — A természet nagyon bőkezűen ajándékozta meg őt. —

Megtoldta az órárt s pupot adott neki, azonkívül teljesen összezavarta benne a szépség kellékeit, a szempár feketéje a fogaknak jutott, a fogak hófehére az ajkaknak, az ajkak cseresznyepirja az orrnak, rövidlátósága bizonyos bambaságot kölcsönözött mozdulatainak.

És a nagymama mégis úgy el el tudott gyönyörködni Matildban, ebben az ártatlan szelíd leánykában, a jellembeli könnyelműség és állhatatlanságon alapuló szenvedélyek e szomorú áldozatában.

Adonisz véréből rózsák, Vénus könnyeiből anemonék lettek, — neki az anyja jószívúsége s a társadalom undorító érzékisége adott lehetett, hogy ugyanazon társadalom szívtelenül kacagjon ruttságán, — s kitaszítsa kétségbeesés, az örülés mesgijére.

De Matild még gyermek volt, ártatlan gyermek, aki boldog volt naiv együgyűségében s nem sejtett minderről semmit . . .

Elvonulva magánosan éldegélt a nagymamával, nem érezte még ő az emberek alattomoságát, ott üldögélt a susogó hársfák árnyában a kőpadon a két cziczával; — simogatta, czirógatta a bohó állatokat, e kedves pajtasokat, melyek hozzásimultak, megnyalagatták esontos ujjacskáit s doromboltak kötényében.

Milyen szép kis cziczák is voltak azok és ő milyen undorító a maga nemében és fajában, ha ő ezt tudta volna!

Tekintete eltévedezett a kéklő távolságba, melynek homályában sugár kupolák, tornyok s paloták körvonalai tüntek fel. — Mennyi sok szép mese zsong a fejében, melyet a nagymamától ballott a paloták városáról.

Ebben az épület-tömkelegben élt a mama is egykoron, mikor még szép, fiatal és plasztikus volt.

Matild nem vette észre a nagymama méltóságteljes pillantásában azt a könyecseppet, mely lassan gördül végig arca barázdáin.

Szívét egy titokteljes édes vágy szállja meg, ábrádképeinek, álmainak megvalósulása . . . Képzelméi eltévelyegnek a messze kéklő távolba, ama titokszertű homályba, mely egy tündérvilágot rejt magában, mely az alkonyban észrevétlenül a láthatatlanságba mosódik el.

Üde juliusi est volt. A hársfák észrevétlenül sötétbe burkolódnak. — Sajátságos bűvösség csapta meg arcát.

Most a bokorból nesztelen kiugrik egy varangyos béka a pad elé, néha meg-megáll, rápislog, aztán mint ha hallgatónékné, mintha gyönyörködné egy tücsök cziripelésben, majd ismét ugrik egyet undok, otromba testével.

Eszébe ötlött a nagymama meséje a kigyó-medencéről.

Mikor a szolgál a kőparkányra teszi a tóból ki-

gott varangyos békát. Ezt kell megnézni! Az álmos kigyó lassan, félelmesen nyujta felé gyilkos torkát, a béka megigézve a kigyó tekintetétől, remeg, reszket s szinte látni lehet, mint czikázik undok testében a fájdalom. — Örült játék! Egy nyelés az egész! A kigyó teste ki-kiduzzad helyenkint, amint áldozata csuszik le benne, — elevenen átadva az emésztésnek.

Matild elgondolkozott. — Ugy tűnt fel előtte, hogy a természet igazságtalan és kegyetlen, hogy a természet szükségyszerűsége megokolatlan ostobaság; — miért vannak legyek, — hogy a pókokat táplálják, miért a pókok, hogy a legyek nedvét kiszívják?

Egyik állat a másikért van teremtvé s létezésük csak azzal van indokolva, mivel egy másiknak szükség van reá, az egyik azért van, hogy a másik azt fel-falja, — az egész világ nem egyébb, mint egy emésző laboratorium, melyben az oroszlán, a bivaly, a baczillus stb. egyenrangú faktorok

Hát a társadalom? Az emberiség? Ha tudná, hogy ez is az állatias természet esiklandós ingereinek áldoz, nem becsüli szellemiségét, nem öntudata szózatát; a társadalom volt az a kigyó, mely az ő édes anyjának kiszívta a véré.

Ebbe a társadalomba vágyott Matild, képzelméi rózsás színben varázsolták elő az életet, melynek ő nem érzé mérges lehelleit.

„Ha majd hosszú ruhácskát fogsz viselni — mondá a nagymama simogatva a leányka arcát — bevezetlek a társadalomba.”

*

Vajjon mit sutfog vigyorogva ott az ajtófélen az a két karika lábu Don Juan? Vajjon miért mosolyog amott az aranykeretű tükör alatt az a bájas ábrázat?

Mikor Matild a nagymamával belépett a fényes, csillogó bálterembe, rendkívül elpirult s remegett egész

delem minden részében pártfogolt okvetlen bizonyítani akarva azt, hogy a hus árának felszökkenésével a tisztviselők drágassági pótlékra igényt nem tarthatnak. —

Nagyon kár, hogy egy sem volt jelen azok közül, kik megtámadtatásba részesültek, valamint azok közül sem, akiket védelmébe vett a városi képviselő ur — mert az esetben talán vele is megtörtént volna az, hogy fennhangú szónoklatát befejezetlen kellett volna abba hagynia.

A toronyóra kijavítása elhatározása után a képviselő testület a szokott békés hangulatba oszlott szét, kiki távozván azon szilárd meggyőződéssel, hogy város atyái kötelmeinek ez időre eleget tett. —

A további vita helye nem a közgyűlés termelében, a pro a et, contra érveket ezenkívül veszik fontolóra, — még pedig alaposan. —

Olvasó köreink.

Casinónk mint alakulási közgyűlésében szerkesztett szabályrendelete igazolja 1837-be alakult.

Gyulafehérvár magyar társadalmi körnek, és az e téren Erdélyben megindult mozgalomnak elsőnek sietett teret adni, megalkotván a polgári casinó, illetve olvasó és társalkodó együletet, mint azt annak idejébe elnevezte. Tanúsítja ezt a régi könyvtár, melynek minden egyes darabja egyes polgárok adománya — s e téren különösen a Szabaszlay család tűnt ki.

A Casinó alaptörvényét részvények alkották, mely részvények árán nyeremény sorsjegyek vásárolhattak, — azonban csakis 1846-ik évben nyert a Casinó egy csekély összeget, melynek árába újabb nyeremény sorsjegy vásároltatott. —

Mint egyes azon időbeli tagok igazolják a részvénytőke 500 frtot tett ki, mely összeggel azon időben a társadalom e szükséges kelléke meg lett alkotva.

Az 1848-ik évben a Casino is elkalódott, vagyona elveszett.

A reá következő korszakban nagyon nehéz, sőt mondhatni talán lehetetlen volt a magyar társadalom részéről ily intézménynek fentartása, nagyon természetesen már azon okból is, mert hazaárulásnak tartott az, ha a magyar elem társalkodójában együtt volt, — tehát nem kellett politikai discursusokba bocsátkozni, szükségfeletti volt politikáról beszélni, elégnek tartott az is a teloszlásra ha négy ember együtt beszélgetett; — szóval ha a bezárker meglátta, hogy egy nyugagyat 4 ember visz, egyet eltávolított csak azért, mert csoportosulni nem volt szabad.

Ily körülmények között tehát kétségtelen az, hogy az 1837 megalakult egylet teljesen felbomlott, s hogy könyvtára a későbbi időszakra is megmaradt, tulajdonítható azon városunkban élt hű polgároknak, kik akkor hazafiságukat ha titokban is, de mindig tisztán megtartották.

Nem csekély és említésre méltó helyett foglal el első sorban a Szabaszlay, Jeney, Dánffy család, de Ca-

testében. — Lelíttek. — A nagymama jószág teljesen mosolygott reá s ő csakhamar visszanyerte nyugodtságát. — Egymásra rakta a kezét az ülésben s lassan, lopva, mintha bűnös volna, tekintett ide-oda, ahol érezte, hogy nincsenek reá szegezve a szemek, néha észrevette, hogy erősen szemügyre veszik, ami oly zavarba sodorta, hogy alig győzte törölgetni verejtékét, néha rácsillant egy gunyoros mosoly, e pillanatban megállt eszmemenete s csak egyet érzett, amint halántékain tompán lüktet a vér. — Oriási változás állott elő lelki világában.

Tegnap még boldog volt, ma nyomorultnak érezte magát! Miért! maga sem tudta volna megfajteni.

Már éjfélre járt az idő és Matild még mindig csak ült egymásra rakott kézzel a nagymama mellett.

Ugy éjfélt után oda vetődött hozzájuk egy üvegkereskedő. Ismerős volt, — A nagymama sokat vásárolt tőle, — nagyon jó vevő volt, aminek a Matild ügyetlensége volt az oka, aki minden nap eltört, megcsorbitott, vagy leejtett a földre valamit amit, kizárólag az ő üzletéből lehetett után pótolni.

Ez az egy ember volt az, aki Matildot fölkerde egy keringőre.

Az üvegkereskedő átkarolta a Matild derekát oly finomsággal, mint ahogy a fuvott üvegekkel szokott bánni, — néhány pillanat múlva már azon a ponton volt, hogy beleohanjon a keringőbe, — mikor a zene ép elhallgatott (ezer szerencséje, mert Matild tán őt is összetörte volna.)

Az üvegkereskedő csak himezett hámozott és erősen kérte táncosnőjét, hogy a következő keringőben mindenké elött övé legyen az elsőség szerencséje s megígérte, hogy csakhamar visszatér.

Már hajnal felé járt az idő, mikor Matild és nagymama megunták várni őt; azután megcsemegézték s azal eltavoztak a mulatságból anélkül, hogy valaki észrevette volna őket.

sinónk fennállása az alkotmányos aera beálltával különösen azon valóban önfeláldozó hazafias eljárás biztosította, melyet akkori ev. ref. esperes Elek Károly ur fejtett, ki mint elnöke fáradságot nem kímélve szedte össze a város intelligenciáját tömörítette azokat egy cél felé és különös előszeretettel igyekezett az olvasó és társalgó körnek mindenben hasznát teremteni.

Azonban akkor is úgy mint most csak vajudott az folytonosan, volt tagjai számos, de kevesen látogattak, ugyanígy, hogy sem a mult a jelen kornak, sem ez amannak szemére mit sem hányhat.

Említettük volt már, hogy Gyulafehérvár azon első körbe tartozott, hol a társasági kör megalkotása első sorba létesült, de a míg más városok kedvezőbb viszonyok között letéríthették e céljukat, Gyulafehérvárt megbénult az által, mert kevés magyar polgára ön erejéből nagyon gyorsan segíyezhetett.

A német és szász városok olvasó köre jóllehet később nyertek alakulást, virágzóbb helyzettel bírtak mint a magyar városoké.

Ennek is megvolt a maga oka. A német és szász városok s ezek között különösen Nagyszeben casinóját ugy alapította, hogy annak mindenki és különösen a katonák is tagjai lehetek.

S jóllehet e tekintetbe más casinók alapszabályai sem tettek kivételt, a magyar casinók még sem dicsekedhettek azzal, hogy a közös hadsereg tisztjeit tagjaként fogadta be.

Nem a casinók hibájának, hanem tulajdonítható volt annak hogy azon időből származott az ellenszenv, melyben még egymást még nem értették s vagy ha igen de megérteni nem akartuk.

Hála azonban a Mindenhatónak elmúltak azon idők, ma már elmondhatjuk, hogy a katona és polgár közötti válaszfal le van döntve, s ily körülmények között vizsgálhatjuk meg jeleni helyzetünket.

Ma napság dicsekedni szeretünk azzal, hogy a polgár és katona között egyetértés uralg.

Fenn hirdetjük, hogy ez egyetértést megtartani erősíteni törekszünk.

Különösen mi, kik folyton érintkezünk velők, kik ugy politikailag, mint minden egyes kérdéseinkben kezdve az egészségügyet végezve a tulajdonról náuk nélkül mit sem tehetünk, vagyunk oly szoros kapcsolathoz, hogy a legnagyobb és legfontosabbnak látszó közös kérdéseket társadalmi uton oldhatjuk meg.

A társadalmi lét megteremtője lenne városunkban is egy közös casino létesítése, mely ugy hisszük a jelen viszonyok között nem lehetetlen.

A katonaság a várba saját Cassinóját nagy áldozattal tartja fen.

Ezen áldozatnak felével oly társadalmi kört lehetne létesíteni, melyben mindenik erősítve, kevesebb kiadással tenne eleget köteleességének.

Közeledünk kell ez eszmével, meg kell ismerkednünk és ma már, midőn az idők a válaszfalat lerombolták, eleget kell tennünk hazafiai köteleességeinknek is.

Városi közgyűlés.

Gyulafehérvár sz. kir. város képviselő testülete folyó hó 31-én délután 3 orakor a városi tanács termében rendes közgyűlést tartott; a közgyűlés lefolyásáról kiküldött tudósítók a következőkben ad számot.

*

— Nos gyermekem, — hogy mulattál? — kérde a nagymama gyöngéden.

Erre később fogok megfelelni, válaszolá a leánya busan s elvonult egy sötét zugolyba s imádkozott.

Majd izgatottan kereste az igazi okot, mely szörnyű helyzetére fényugárt vessen, nem volt gondolata, tette, lépése, amelyet valami abnormis hangulat ne kísért volna; gondolkodott, buvázkodott, ebből is abból merített egy adatot anyjáról magáról, az egész világról.

— Sokszor csekély ok miatt tépelődött órák hosszágig. Végre megtalálta! Felfedezte azon tényezőket melyeknek rutságát, pupját, törpeségét, idomtalanságát tulajdoníthatta. — Ezek a tényezők: az anyja és a társadalom! Az anyja meghalt, őt kérdőre vonni, neki szemrehányást tenni már késő volt.

Hanem a társadalom! no ez meg van: meg van a mosolygó s kesernyész arcok, ezek a piros pozsgás és — viaszszárga hus ábrázatok, melyekről itt ostobaság kaczag a szemed közé, amott u. n. szellem lövővel elő, a tarka-barka, szírványzsinór mezbe s czafrangokba bujtatott vázak, tudósok, örültek, gazdagok, nyomorultak, belpoklosok, igen az egész társadalom a maga árnyalakjaival . . . ezen akart ő boszút állani! De hogyan?

Szerette volna légbe röpteni az egész világot, — de nem, nem . . . hiszen a nagymama is a levegőbe röptetne akkor, — ez pedig bűn volna . . .

Most hirtelen egy eszme cikázott át agyán, mely arcizmait mosolyra ingerelte; ő megtalálta azt, amit keresett, a boszu eszközt.

Ő rut volt, mint az éjszaka, látása minden jó izlést emberben azon kimagyarázhatlan érzelmet keltette föl, amit indyosinkrásiának neveznek, — azt az érzelmet, mely az apák szívében undort, az anyáékban

A tárgysorozat 1-ső pontját a polgármester jelentése képezte az 1892-ik évről, mely terjedelmes jelentés nyomtatásban a képviselő testület tagjai között ki is osztatott. A jelentés statisztikai adatait a közgyűlés tudomásul vette; — igen fontos és nagyhorderejű részét képezi ennek a jelentésnek a polgármester előterjesztése melyben az előterjesztett jelentés némely részleteire nézve megjegyzi, hogy a városi közpénztár, árvapénztár, az alapok pénztára, valamint a városi adóosztály által kezelt kir. adók és illetékek a lefolyt évben ugy a városi pénztári rovacsoló bizottság nemkülönb a felsőbb hatóságok kiküldöttjei által többször feülvizsgáltattak, mely vizsgálatok alkalmával a legesekélyebb kezelési rendetlenség sem volt észlelhető s a pénztári készlet, a könyvek szerinti kötelezettség takarékpénztárilag kezelt könyvecskében, állami értékpapirokban és jelzálogra biztosított összegekben minden hiány nélkül fedezve találtatott.

A pénztárak rovacsolásáról felvett jegyzőkönyvek időnként a képviselő testülethez lettek beterjesztve.

Az előterjesztett jelentésből látható az egyes városi alapok gyarapodása, s ha tekintetbe vesszük az 1882. évi alapokat s azokat a jelenlegi állapottal összehasonlítjuk, érdekes különbséget észlelhetünk, — ugyanis az 1882-ik évben a város közönségének volt összesen 5 alapja a következő összegekkel: 1, szegények alapja 1258 frt 11 kr; 2, betegápolási alap 103 frt 02 kr; 3, iskola alap 95 frt; 4, sétatéri alap 300 frt; 5, árvaszéki tartalék alap 1594 frt 97 kr; ezen alapok tőkéje összesen tett 3351 frt 10 krt.

Az 1892-ik évi zárszámadások szerint a városi tőkealap kivételével a közpénztárnál kezeltetik 16 alap, mely alapok tőkéje tesz 55317 forint 21 krt, a monographiára már eddig kiadatott 2299 frt 63 kr, s így az alapok tőkéje tesz összesen 57616 frt 84 krt.

Ezen alapok eddigi gyarapításának célja a törvény rendelkezése szerint a város közönségét terhelő s a szükséghez képest a helyi viszonyoknak megfelelő oly intézmények létesítése, melyek társadalmi uton városunkban el nem érhetők, de azok létesítése elkerülhetlenül szükséges. Emelől fogva időszerte látom a t. képviselőtestület szíves figyelmét felhívni azon hiányokra, melyeket ha nem is egyszerre, de a szükséghez megkívántató rendben pótolni kellene.

A város közönsége, mint jogi testület a tanügy terén eddig meg volt kímélve a nagyobb kiadásoktól, miután minden egyes felekezett a saját iskolájának fenntartásáról gondoskodott, mely iskolák egy időben megfeleltek ugyan a czárnak, mai viszonyok között azonban egy-két iskola kivételével sem a jelenlegi viszonyoknak, sem pedig a fennálló törvények kívánalmának meg nem felelnek: e téren legcélszerűbb lenne városi népiskolákat beállítani, mely esetben a megfelelő segély a vallás és közoktatásügyi miniszter úrnál bizonyítványt elérhető.

A város közönsége az 1891 évi XV. tezik 15 §-a alapján a kisdudóvó intézetek beállítására van kötelezve s közigazgatási bizottságának mult évi 666 számú intézkedése folytán már utasítva is lett a fennidézett törvény pontos végrehajtására, hanem tekintettel arra, hogy a helybeli városilag segíyezett kisdudóvóda-egylet a belvárosi kisdudóvóda kötelesek számára elégséges, csakis a lipóványi és major városrészekben kellene gondoskodni nem ugyan rendszeres óvódaokról, hanem tekintettel ezen városrészekben lakó mező munkás nép viszonyaira, legcélszerűbb lenne oly gyermekmenhelyeket berendezni, hol a me-

borzadályt szül, lehangolja a szerelmest s megzavarja álmaikat.

Igen! ő a pokol és éj szülötte mindent láttatni fogja magát, demoralizálni fogja a társadalmat, a szem közé mosolyog a nyegléknek, hadd lássa a világ undok sebeit, görbe idomtalanságát s kaczagjon nyomorán s keresetlen rutságán!

Mikor a nagymama ismét tudakozódott Matildtól a mulatságról, az így válaszolt:

— Nagymama! én végtelen boldognak érzem magam; — én is azok közé tartozom, akik magukra terelik a közfigyelmet s hangulatot tudnak kelteni. — S b r e hangulatok közt épp oly különbség van, mint a fény és árny között, mégis e két egyenrangú ellentét feltételezi egymást.

En önelégedett vagyok s az én hangulatom ép oly kedves nekem, mint amazoknak a maguké, akik ép oly mérvben iszonyodnak az enyémtől, mint amily mérvben vágyom én az övék után . . . de én e vágyaim beteljesülésének lehetetlenségét belátom s megnyugvást érzek, de ő az enyém elől nem tudnak megmenekülni s boldogtalanok.

Aki az én rovásomra s a maga előnyére a különbségben találja gyönyörét, — aki csak azért húzódik mellem, hogy az ő szépsége annyival ragyogóbban tündököljék, — az nagyon sajnálatraméltó teremtmény lehet.

— Az ily összehasonlítások kevésbé veszélyesek reám nézve, mint ő reá; egy Lola Monteznek, egy Circenek bizonyára nincs szüksége reám.

E naptól kezdve nem volt olyan társas összejövetel, melyen Matild a nagymamával együtt jelen nem lett volna. Kaczagtak, boszankodtak rajta, kellemetlenül érezték magukat miatta az emberek, — de Matild mindig ott ült a főhelyen, mosolygott és legyezte magát.

Publik Ernő.

zei munkásnép óvoda köteles gyermekei a szülők távollétében reggeltől estig gondos felügyelet alatt lenniük a helyett, hogy egész nap minden gondozás nélkül otthon igen gyakori esetben a szobában bezárva maradjanak vagy minden veszélynek kitéve az utcán csatangoljanak.

Az 1890-ik évi jelentésben említést tettem arról, hogy az 1868 évi XXXVIII. tcz. 59 §-ának rendelkezése szerint oly város, mely legalább 5000 lakost számlál, felsőbb népiskolát, vagy ha anyagi ereje enged polgári iskolát állítani és fenntartani köteles. S miután városunk iparos osztálya tanköteles gyermekeinek nagyobb része tankötelezettségének teljesítése céljából az elemi iskolából a helyi gymnasiumba megy át s onnan a második vagy harmadik osztály bevégezése után kereskedő vagy iparos pályára lép, anélkül hogy a célba vett pályára előkészült volna és ezek túlnyomó többsége a helyi gymnasiumban csak akadályul szolgál azon tanulóknak, kik a felsőbb osztályok folytatására kíváncsiak, — legcélszerűbb lenne az iparos és kereskedő pályára készülő tanköteles gyermekek részére polgári iskolának beállítása.

(Vége köv.)

Uj vasútvonal Gyulafehérvártól Zalánáig.

Stack Frigyes lovag cs. és kir. építészeti tanácsos előmunkálati engedélyesnek kérelmére Gyulafehérvártól Zalánáig tervezett helyi érdekű keskeny vágányú vasút közigazgatási bejárást már befejezte a kiküldött bizottság.

A bizottság tagjai: a keresk. m. kir. miniszterium részéről: Méltóságos Gyöngyössi János miniszteri tanácsos, a bizottság vezetője, Nsgos Bodnár Gyula műszaki tanácsos; a m. kir. földmívelésügyi min. részéről: Gurányi Pál cultur mérnök; a közös hadügyminiszterium részéről: May Hermin mérnökhari százados; Alsófehérmegye közönsége és közigazgatási bizottsága részéről: Gáspár János főjegyző, és Batta Bertalan; a m. kir. államvasutak részéről: Grádl Gyula főfelügyelő, Véber Antal mérnök; az engedélyesek részéről: Nagys. Dr. Mohay Sándor ügyvéd, országgyűlési képviselő, Grauschtáden Ernő, Feiks Samu; és végre lapunk főmunkatársa: Publik Ernő, ki a bizottsággal az egész vonalon jelen volt.

A bizottság eljárásának tárgyát azon építészeti intézkedések megállapítása képezte, melyek a szoban forgó vonal építése által a m. kir. közmunka és közlekedés és vízfolyások fentartása valamint a köz és magán érdek megóvása céljából eszközölködnek lesznek.

Megállapítás tárgyát képezték a vasuton átvethető utátjárók, ugyancsak a vízlecsapolás eszközlése céljából az átereszek, a bejárási tervekben kitértetett hidak, a pályaszín, — a netán szükséges párhuzamos utak, és az állomások.

A tárgyalások először Gyulafehérvárott kezdettek meg, — Nsgos Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester a tárgyalások folyamán a város érdekeit képviselte, a vasut irányvonala ellen semmi kifogással nem élt, s a müttárgyak megállapításánál a helyi viszonyokra kiváló szult fektetett, ebből folyólag tekintettel arra, hogy a helyi áru és személyforgalomra nézve kedvezőbb volna a vártéren egy állomás mint a már meglévő vasuti indóház, elhatározatott hogy a vártéren „Gyulafehérvár belváros” czímmel egy megálló és rakodó állomás létesítendő s a hozzáférő út a piacról a Hungária mellett vezetessék el.

Ugyancsak tekintettel arra, hogy a vasútvonal az állatvásártért átszeli, a pályát hozzáférhetőség ellen biztosítani kívánta.

A tárgyalások a közbe eső állomásokkal mint Kisfalud, Sárd, Tótfalu, Gaurem, Poiana, Preszaka, szintén befejeztettek. 30-án délután 3 órakor a bizottság Zalánáig végállomásra indult s ott más nap Galacz, Petrozsény községekkel is teljes megállapodásra jutott. Alsófehérmegye közönsége és közigazgatási bizottsága részéről Gáspár János a vasut irányvonala ellen, tekintettel az erdélyi hegyalja név alatt ösmertes kiváló és nagyterjedelmű borvidéknek a vasuti forgalomba leendő levonása céljából kifogást emeltek, kívánta, hogy a vasut ennek a vidéknek, mely a szőlő terményeken kívül még jelentékeny fa és építési kőanyag kivetelére is van hivatva megközelíthetővé tétessék.

Még megjegyezni kívánjuk, hogy ez a vasut építés, mely városunk piaci áruforgalmát jelentékeny mérvben emelendi több mint másfél millió forintba fog kerülni, a kibocsátandó részvényekből 350,000 frt névértékű részvényt az állam és 60,000 frt névértékű részvényt alsófehérmegye közönsége már elő is jegyeztet a maga részére.

—ik.

Ujdonságok.

— **A malicziózus Ugron.** Ugron Gábor a minap felszólalt a képviselő házában, előadva, hogy a helyben államászó közös hadseregbei ezred legényeinek lefagyott az orruk, lábuk a téli gyakorlatok következtében. Nőszá fogta magát erre egy élelmes lipcei német és levelet írt Ugronnak, hogy ő teljesen ingyen és portmentesen megfelelő mennyiségű fagykenőcsöt hajlandó küldeni Gyulafehérvárra, a katonák számára. A német megírta, hogy az a fagykenőcs, mely csodálatos hatásu, az ő saját találmánya és több európai hadseregnél már használatban is van. Kapható egyébként minden nagyobb gyógyszerárban stb. Ugron nyomban megírta a választ. Így: „Tiszteit uram! Ajánlatát nagyon köszönöm. Hanem tanácsolom, hogy a fagykenőcsöt küldje meg egyenesen az ezredparancsnoksághoz czimezve.”

— **Tánczvizsga.** A helybeli izr. nőegylet által fegnap a „Hungária” dísztermében rendezett jótékony célú tánczkozorú kitűnően sikerült. Már régóta vizsga Gyulafehérvárra oly kedélyesen nem folyt le. A négyest majdnem 100 pár járta és a nagy néha igen is nagy terem kicsinynek bizonyult. De a mennyi intelligenciája van városunknak légyottja volt a tegnapi estén, és miután szemtanúja voltam a mulatságnak bátran állíthatom, hogy a mióta a tánczterem épített oly fényes társaságot még együtt nem látott és kedélyesség tekintetében e mulatságnak praecedense nincs. Sok idegen arcot is láttunk annak jeléül, hogy az egyet vezetősége a vidék értelmiségének érdeklődését is felkeltette. A mi az eredményt illeti a jótékony célúknak közel kétszáz forint tiszta jövedelem jutott. A felülfizetők neveit térszűke miatt a jövő számban közöljük.

— **Egy kéményseprőt** a váradijai uton megettek a farkasok, a kaparó vasat, a sopronyos seprőt és a két fél bőrczipőt az uton találta meg. Úgy látszik, hogy a farkasok a füstölt emberhusnak is meleg pártolót.

— **A műkedvelő társulat** múlt vasárnap délután a Nemzeti szálloda nagytermében közgyűlést tartott, mely alkalommal tisztviselőit is megválasztotta, — Elnökül: Engel Jágó, szertárnokul: Bigner Károly, jegyzőül: Ludvig Gyula, pénztárnokul: Gyulafy Albert, igazgatósági tagokul: Andrássy Berta, Kaufman Ióna. Bigner Károly, Engel Jágó, és Molnár János választottak; e névsor elég garanciát nyújt a reményre, hogy a társulat a közel jövőben dícsőséget fog aratni. Mint halljuk a műkedvelő társulat már szereposztáshoz is fogott s legközelebb „Justustól a „Phrenolog” című 1 felv. eredeti behózatot és Moncriftől „A szégyenlős” című 2 felv. vigjátékot fogja előadni.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi társulat** ötödik évkönyve ismét dús tartalommal jelent meg, ami fényes tünbizonysága a társulat folytonos és a szakudományok értékét, és belterjét növelő munkásságnak. Az évkönyvet megnyitja Dr. Cserni Béla közleménye az „apulumi maradványokról” illusztrálva egy tervrajzzal és 5 táblával. Tudományos szakértelemmel, és mindazonáltal bájos, élvezhető modorban megírt ösmertetése ez az 1892-ik évben keresztül vitt ásatási munkálatok folyamán napvilágra hozott római emlékeknek és a római hatalmas fűrdő épület alapzatának. Dr. Cserni Béla tudományos munkálkodása már magára vonta a külföldi nagyevű s hasonló nemű társulatoknak figyelmét s büszkének lehetünk, hogy őt magunkénak vallhatjuk. A régészet, történelem, mumismatika építészettan sok megbecsülhetetlen adatot köszönhet tudományos buvárdásainak. Az ösmertetésből kiténik, hogy a lefolyt években is az ásatások eredménye a társulat régészeti szakosztályának újabb tudományos sikerét képezi. Az apulumi leletek között különösen a bélyeges téglák azok melyek specialitást képeznek s a melyek a régi római korból épen itt feltűnő nagy mennyiségben és változatosságban kerülnek napvilágra. A laikus előtt esekély, értéktelen dolgok ezek, — de a ki mélyebben behatol a dolgok lényegébe, annak minden kódarab, rozsdás hajtt, festett márvány szilánka megbecsülhetetlen kincs. A világ kezdete óta a XVI-ik századig keresztény számítás szerint az építészett volt az emberi nem könyve. A szentség embere Guttenberg világlo sajtója előtt az emberiség minden hagyományt egy épülettel pecsételt meg s aki akkor költőnek született építészé lett. Egy egy kő egy betűt képviselt, minden betű egy jelkép volt és minden jelképen egy egy eszme nyugodott, mint a párkányzat a karcsu oszlopon, majd szavakat teremtetek, követ köre halmaztak, a szótagokat gránittal összekapcsolták és a szavakat összeköttesbe hozták. A régiség buvár belát messze századok történetébe, a világnak első 6000 éveit a hindostani pagodák romjaiból ösméri, a trieri regényes dóm, melyben 326 óta a Sztiz Mária által készített szent kőntös őriztetik feltárja előtte Konstantin római császára napi eseményeit, az óriási és rideg elhagyatott várakok, tornyok, kapuk sötét és ódon faltömegek, az indiai viharok, a római katagombák, ezirkuszok, a prágai ó híd, a veronai Scaliger-tér, a ferarrai vár, a ravenai Theodorik mauzoleum mind mind meggyőznek arról hogy az építészett az emberi nem irodalma. — Mikor nap nap után itt a közelben napvilágra kerülnek az apulumi leletek, tanujelei egy régi elmúlt kor életének, tanujelei a hatalmas római nemzet élet képességének, műveltségének a XIX század előtt, egy gondolat foglalkoztatja az embert, mely szerint ha a világ porba döntötte is Roma jarmát, de nagyságán örökké bámulni fog. Alaius emberre ha Dr. Cserni tudományos ösmertetését olvassa azt a benyomást gyakorolja, mint a lakó eltűnése az új lakás-

ban a régi lakó szokásai fölött; sorban felfedezi a fal melyik részében szokta volt a gyufát meggyújtani, hogy pipás volt-e, stb. a helyzet ugyanaz az apulumiakkal szemben. Ez a hely itt a völgy ölében egy pogány római telep volt, melyet Apulumnak neveztek, — mi már Gyulafehérvárnak kereszteltük el; önkéntelenül összehasonlításokba bocsátkozunk, sorban felfedezzük, hogy a romaiak ezelőtt évszázadokkal sem elégedtek meg a Marossal és az Ompolylyal és pompás márvány medencékkel fürdőt építettek, — nekünk pedig még most is csak a kádas zsidó fürdők van, attól is grizzen meg az ég! Mélyen regressio! Mondja aztán valaki, hogy a régiségi leletekből nem lehet olvasni!

Az évkönyvben találunk egy értekezést „a levegő áramlásáról Gyulafehérvárra” czímmel Avéd Jákótól. — Rendkívül becses tanulmány, mely 17 évi észlelés eredményét képezi, — és miután specieliter Gyulafehérvár viszonyaira fekteti a szult a közvetlen érdekesség ingerével is bír. — Kiváló értékkel bírnak az értekezés mellé csatolt táblázatos kimutatások, melyek 17 évi észlelés összegében vannak feldolgozva. — Nem hagyhatjuk továbbá figyelmen kívül a Veszely Károly értekezését sem melyet „I Lipót 1401. márcz. 19-iki Diplomája” czímmel írt. — Mint az értekezésből kivehető a tárgyat Nilles Miklós Jézus társasági művének egy részletéből merítette; önálló fölfogással, kritikai szellemmel megírt munka, melyet a fentebb említett mű részleves ösmertetésének is tekinthetünk. Az évkönyvet bezárja Kóródy Péter egyleti első titkár tartalmas, és szép évi jelentése melyet térszűke miatt ezuttal nem közölhetünk lapunkban. A kötet melyet a Püsp. Lye. könyvnyomdája állított ki, tiszta, olvasható és szemnek jóleső betűvel, továbbá a szöveg közé nyomtat s külön mellékleteket képező képes ábráival díszére válnak Papp György kiadónak, — bátran ki merjük mondani, hogy ilyen sok technikai és nyomdai akadályokba ütköző munka kiállítását kevés vidéki nyomda képes produkálni. Az évkönyvet csak is a társulat tagjai kapták meg.

—ik

— **Orvos.** Legközelebb megjelenik Eckstein Aernat ur Budapest, fűrdő-utca 4. sz. kiadásában az „Orvosok országos ezimtára.” A kiadó felkéri tehát a t. orvos és gyógyszerész urakat, miszerint pontos címüket vele tudatni sziveskedjék, mely ezim ingyen közöltetik. Azon t. urak kik erre vonatkozó kérdőíveket vettek, tisztelettel felkéretnek azokat kitöltve visszaküldeni.

— **Uj intézmény.** A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás kimutatásokat hoz nyilvánosságra az általa leplombozott magvakról. Az első kimutatás szerint, mely a „Köztelek” című szaklap jan. 18-án megjelent az idén, jan. hó 17-ig az alább megnevezett budapesti magkereskedők és elárusítók számára a következő mennyiségű magvakat plombozta le, u. m. Mauthner Ödön 556 métermázsa luczerna, 105 métermázsa löhere, Haldek Ignác 36 métermázsa luczerna, 51 métermázsa löhere. Ullman Károly 176 métermázsa luczerna 53 méterm. löhere. Magyar keresk. részvénytársaság 185 méterm. luczerna, — — löhere. Magyar mezőgazdák szövetekezete — — luczerna, 71 mm. löhere, Szávost Alphon 20 mm. luczerna, 22 mm. löhere. Frommer A. Herrman 6 mm. luczerna, 4 mm. löhere, — Statisztikai szempontból a m. kir. magvizsgáló állomás fenti kimutatásának az a legérdekesebb momentuma, hogy e czégek közül az egyik, névszerint a Mauthner czég egymaga több luczernát plomboztatott, mint az összes többi budapesti magkereskedő együttvéve. Közgazdasági szempontból pedig nagyon is helyeselhetjük e kimutatások nyilvánosságra hozatalát, minthogy általuk világosan betekinthet a gazda a különféle magarus czégek üzemebe és forgalmába és e csalhatlan kimutatások révén aztán világosan láthatja azt is, melyik czég felé irányul leginkább a gazdaközönség általános és legnagyobb bizalma.

C s a r n o k.

„Ezeregy rögeszme”.

— Regény. —

Írta: **Dumas Sándor.**

Fordította: **Publik Ernő.**

(Folytatás.)

A köfjők vállára vetve egy kabát lóg, melyen a csákány vagy fejsze nyele nyugszik hat napi kötörés után.

Nincs olyan zűrzavar, olyan esődület, ahol ezek az emberek képviselve nem volnának. — Mikor már azt mondja valaki: Na most jönnek a montrougei köfjők! a közeli utcákban minden ember becsukja a kapuját.

Fél kilencezkor érkezünk meg Fontenayba, pompás vacsorával vártak, s vacsora után sétáltunk egyet a kertben.

